

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

Any 2.^{on}

Tortosa, 25 Febrer de 1900

Núm. 13

LO MITING DE LLEYDA

Agradosament impresionats y felicitantnos porque en nostra aymada Catalunya se veu ab més calfor que may, continuada la llista d' aquells grans homes que portaren á terme lo seu patriotisme lluytant en tots los terrers contra 'ls enemichs de la Pátria, doném compte, plens de plaher, de la important Assamblea celebrada lo diumenge passat á Lleyda ab l' assistència de nombroses commissions cridades per la *Unió Catalanista*. Hermosíssimes son les notes d' entusiasme catalaniste, de reviscolament, y de restauració de la pátria catalana qu' han ressonat en lo saló del Teatre, ahont se va congregat tan nombrosa munió de fills de nostra aymada terra.

Lo talent, l' ingeni, la erudició-histórica y la veritable ciencia económica qu' han donat mostra de possehir los oradors, nos han deixat verament entusiasmat y molt més al pensar que totes aquelles veus sortien escalfades del més pur patriotisme, y es que en aquestos actes solempnes sempre resulta esplendenta la eloquencia de la rahó y triomfant lo criteri dels que no obren per encarrech sino per un sentiment tan noble y enlayrat com es lo que surt del cor en defensa de la patria.

Les protestes d' indignació contra les capritxoses arbitrietats del Governador civil de Lleyda y 'ls eloqüentíssims discursos pronunciats defensant á nostra terra els trobarán nostres llegidors en la següent descripció que d' aquella memorable Assamblea ha fet nostre volgut confrare *La Renaixensa*.

Es com seguéix:

A dos cuarts de quatre de la tarde comensá 'l meeting ocupant un lloch en la presidència 'l secretari del Govern civil de Lleyda D. Alexandre Blin.

Lo vocal de la Junta Permanent de la *Unió* y President de la *Associació Catalanista* de Lleyda D. Frederich Renyé y Viladot, declaró oberta la sessió, pronunciant las següents paraulas: Senyors, permetéume que al obrir la sessió comensi jo per felicitar als dignes patricis los diputats á Corts que en lo Parlament defensaren á nostra patria y á nostre idioma. Lo catalanisme, que no está afiliat á cap partit, respecta totas las formas de govern, constituhint son únich lema, Patria. Per aixó pot felicitar á tots los que se li hagin fet dignes ab sos actes sense tenir en compte la seva pro-

cedencia. També dech felicitar y felicito de la manera més completa á la munió de patricis vinguts de las més apartadas regions pera compartir las penas de que som víctimas en las persecucions que sofrim, demostrant aixís l' apostolat del Catalanisme. No dech venir jo avuy aquí á fer protestas d' espanyolisme, que uns podrián atribuhir á por y altres en busca de certa mena d' aplausos. Lo que faig es manifestar que jo vul viure y morir essent catalá. Lo catalanisme no es separatista, no estém en los temps en que se 'ns obligava á tenir la ganiveta fermada á la taula y se 'ns privava de guanyar lo pá comerciant ab las colonias; no es tampoch anexionista, porque defensant la autonomia, han desfet las invasions extrangeras en lo cor de nostras montanyas. Alguns per befa parlan de la patria xica, ignorant que, descendents dels que posaren sas fitas als Pirineus, nosaltres las tindriam més amunt, fins al interior de Fransa y las fitas de Ponent fins al Atlántich. Distingits oradors aquí ho esplicarán; jo avuy en aquest moment històric me deuria donar per satisfet ab menos remesas de paper sellat y més autoritats dignas de la cultura del poble catalá.

Lo Director de *La Veu del Segre*, D. Enrich Espluga que actuava de secretari junt ab lo secretari de la *Unió Catalanista* D. Lluís Marsans, va donar lectura á la llista d' associacions assistents al acte.

Lo senyor Renyé manifestá que trobantse allí 'l digníssim president de la *Unió Catalanista*, D. Manel Folguera y Duran, entitat directora del Catalanisme de la qual li cabia la honra de serne vocal, y en obsequi als hostes, li cedía la presidència.

Lo senyor Folguera, entremitj dels estrepitosos aplausos de la concurrencia, passá á ocupar dit lloch, manifestant que donava las gracias á la *Associació Catalanista* de Lleyda y al públich que 's trobava allí reunit per las mostres de deferencia envers la *Unió Catalanista*, entitat resúm de las associacions y periódichs de la nostra terra, allí reunits, junt ab lo poble de Lleyda, pera celebrar un acte d' enérgica protesta que li plavía presidir.

Lo senyor Mallofré

Cedida la paraula al director de *La Nació Catalana*, D. Joseph Mallofré, va comensar dihent: Catalans. Fills de Lleyda: Permetéume que en nom de la joventut de Barcelona y del periódich *La Nació*, constant defensor del catalanisme, dirigeixi ma salutació y abraçada de germanor als fills tots de Lleyda per las vexacions de que han sigut víctimas aquestos días. Som catalanistas ab lo front ben alt, ab la conciencia neta y

ab totas las energías que Deu ha donat als catalanistas aymants de nostra terra; venim á comunicarvos los batechs del cor, avuy que, més que may, 's troba necessitada de que 'ls bons fills la defensen y 'ls catalans l' aymin. Ja heu tingut noticia de tots los discursos pronunciats en lo Congrés per grossos y xichs, partidaris y contraris, majorías y minorías, condemnant lo Catalanisme. Vinch donchs, á exposarvos lo que es lo catalanisme, pera que, ben estudiat lo seu programa contingut en las Bases de Manresa, diguéu si 'ls que 'l defensém som fills dolents de la patria. Penséu que á comensaments del sigle actual alguns, sense sentir la trascendencia de la seva obra, comensaren á cantar la llibertat del poble esclau y que nosaltres venim á demanar en prosa lo que ells digueren en vers. Si, á demanar al Govern que sia un fet que 'ls catalans puguin usar la seva llengua, y que se 'ls hi permeti regular sas lleys jurídicas, la abolicció de las quintas que may havían existit á Catalunya y que 'ls empleats sian catalans dintre de casa, deixant d' una vegada per sempre que 'ls empleats que ni 'ns coneixen puguin venir á malversar nostres interessos.

Jo prou sé que tot poble te lo que 's mereix per la seva degeneració, y per aixó, al contemplar buyda la cadira del Rey Martí, penso en quina altre no hauria estat la sort de Catalunya, d' haverse posat tota ella al costat del caygut á Balaguer desgraciat comte Jaume d' Urgell. Qui sab, per lo tant, si nostre estat actual es un cástich de la Providencia, fentli pagar ab 400 anys de dominació l' abandono ab que deixá al mártir de Xátiva qui demostrá, morint, son radicalisme. Als fonaments històrics de nostra nacionalitat hi devém juntar los científichs, ja que la constitució lliure d' un poble no depén may del tamany d' aquest, com ho demostra 'l poble boer. Que 'ls catalans som diferents dels fills de las altrás regions que forman l' Estat espanyol, no costa pas gens de veure. Comparéu los gustos y modo d' esser d' unas y altres, y veuréu que allá dalt volen un espectacle com las corridas de toros y 'ls balls andalousos picant de peus damunt d' un tablado, que no 's poden comparar tampoch ab las cansons populars de la nostra terra que representan tota la pátria. Y nostra llengua miréu si deu esser diferenta de la seva, que fins la motejan de dialecte. Ja estém cansats de fer esqueneta als polítichs centralistas que 'ns desgovernan, procurant sembrar antagonismes entre 'ls diferents trossos en que tenen dividida á Catalunya, y ajuntantnos tots en defensa propia treballém pera llibertar á nostra terra de la opressió que te damunt. ¿No es veritat, catalans de Lleyda, que n'

esteu tips de la explotació dels polítics de Madrid? (Lo públich en massa; Sí, sí.)

Avuy en plé sigle XIX, y ab tanta llibertat, un representant del Govern central ha declarat ilegal una doctrina continguda en lo Missatge presentat á la persona que representa las actuals institucions. Si aquestas son las llibertats que us ofereixen los partits polítics, deixéu-los estar y veniu al Catalanisme, que ahont se fa renaixer l'ánima d'un poble no hi fan res las persecucions, mentres los centres polítics, amanyagadors d'eleccions y focos de vici, ab son funcionament fan lo bé de la pàtria espanyola. En plé período de regeneració, havent ja aquesta donat tots los seus fruyts al deixar los principis que prometé seguir després de las horrorosas desfetas, avuy, gastat lo darrer cartutxo, 'ls catalans pera salvarse no tenen altre remey que venir á engroixir las ja numerosas filas del Catalanisme, ahont sense impaciencias de cap mena, no seguint á cap home y no treballant en profit propi, ja que despréciem actas y cárrechs, vindríam á ser mártirs si las circunstancias nos hi portessin. Las persecucions que sofrirá 'l Catalanisme cada día serán més fortas, ja que tindrà per enemich á tots los polítics ab qui no ha volgut may tractes ni conxorxas, pero aquestos conseguirán tantsols fernos treballar ab més dalit per la honra del poble si algun día convé que vingui 'l vessament de sang. Sense aquest bateig no s'ha guanyat cap causa.

Lo senyor Mon

En nom dels catalanistas gironins, don Joan Mon y Bascós va pronunciar las següents paraulas: Invictes lleydatans. Companys de causa. En nom y representació de la Associació Catalanista de Girona y sa comarca y totas las de Girona tinch la inmerescuda honra de dirigir-me al poble de Lleyda pera explicar alguns punts. Sapigut es que, segons l'article 13 de la Constitució espanyola, tot espanyol podrá emetre 'ls seus pensaments de paraula y per escrit sense necessitat de previa censura, y, per lo tant, vinch á explicar l'acte de protesta contra la conducta del delegat á Lleyda del govern central, vinch á explicar l'objecte de la present reunió. La entitat *Unió Catalanista* com á mare de totas las agrupacions que li están adheridas, presentá al Govern civil de Lleyda per conducte del patrici insigne D. Frederich Renyé 'ls estatuts per que devían regirse las constituídas en aquesta provincia y 'l Governador entregá dits estatuts á la autoritat judicial. Y aquests estatuts, conformes ab las Bases de Manresa, son complertament legals, ja que 's troban conformes ab los drets d'Espanya, y sa pacífica propaganda es permesa dintre de las lleys vigents.

Y las bases de Manresa son perfectament legals perque l'esperit de las mateixas no enclou la separació del resto d'Espanya haventhi prou pera convencers de la sola lectura de la primera d'aquestas bases pera la constitució regional de Catalunya, que ab aquest sol nom de regional implica ja una altra constitució. Si aixó no hi fos sobraría lo consignat en dita primera base al estatuhir un poder central que cuydará de regular las relacions internacionals; l'exércit de mar y terra; las obras de defensa y la ensenyansa militar, las relacions económicas d'Espanya ab los demás paissos y en sa consecuencia la fixació dels aranzels y 'l ram d'Aduanas, la construcció y conservació de carreteras, ferro-carrils, canals y ports que sian d'interés general. Las vías de comunicació d'interés regional serán d'exclusiva competencia de las regions. Cuydará també aquest poder central de la resolució de totas las cuestiones y conflictes interregionals.

Quedá probat als ulls de la llógica y del sentit comú que 'l programa de Manresa no conté la independéncia ni 'l separatisme, y que, per lo tant, la seva propaganda es complertament legal, no haventhi cap disposició en que pugui apoyar la seva conducta l'actual gover-

nador civil de Lleyda, conducta en un tot oposada á la seguida per los gobernadors de las demás provincias catalanas, ab tot y que 'l citat funcionari permet que subsisteixin en la mateixa provincia de Lleyda las associacions federalistas, que, com es sapigut de tothom, son programa difereix tantsols del nostre en alguns punts, sobretot en lo que respecta á la forma de govern, que per nosaltres es una cuestió d'interés secundari. Y, finalment, *La Renaixensa*, aquest diari que 's veu tan perseguit, estampa en sa primera plana 'l manifest resúm de las Bases de Manresa publicat per la *Unió Catalanista* 'l mes de Mars del any 1897.

No passo á ocupar-me dels demás punts del nostre programa, que d'una manera explícita á implícita exercim dels nostres drets al defensarlo, perque 'l temps es curt. Mes permetéume avans d'acabar que dirigeixi una entussiasa felicitació á la invicta y meritíssima ciutat de Lleyda, que en los bons temps de nostra Catalunya tenia regonegudas las llibertats, essent sa Universitat autònoma, que 'ns plauría veure restaurada, escola d'ahont sortiren sants papas y eminentes juriscònsults, convertida avuy en capital de provincia al igual que totas, tenint sa bellíssima catedral, que desde aquí contemplo transformada avuy en cuartel. Lo catalanisme que treballa per la autonomía de Catalunya vol restablir lo llenguatge, tant esplendorós en temps del Reys D. Jaume y D. Pere, y 'l dret de paderia d'aquesta antiga ciutat, quins prohoms, verdaders mandataris vostres tant se diferenciaban dels actuals regidors.

Tot lo que demaném es de justícia, y 'l dia de la renaixensa patria, tots plegats podrém cridar á ple pulmó: ¡Visca Catalunya! (Lo públich contestá ab verdader entussiasme).

Lo senyor Closa

En nom dels catalanistas de Pons, don Candi Closa va dir lo següent: Jo soch lo menos indicat, perque soch un dels perseguits per lo corch del centralisme per una disposició baix tots conceptes arbitraria, ilegal, absurda, inicua. Tots la portém escrita en nostre cor la idea d'autonomía, essent necessari pera portarla á la práctica que desperti l'esperit de Catalunya. Aixís com nostres passats portavan estesa al vent la bandera de Via fora lladres, jo no puch dir res més sino ¡Visca Catalunya! Via fora lladres!

Lo senyor Roca

En Joseph M.ª Roca digué: Catalans! Companys de causa! L'objecte de la reunió d'avuy es ben diferent per cert del que motiva nostres frequents aplechs catalanistas, puig si en aquesta propaganda arreu lo nostre programa que no es més que la aspiració de Catalunya á rescabalar la nostra nacionalitat que li fou arreballada valentse de totas las armas menos las de la justícia, avuy, enloch d'explicarlo aquest programa, devém defensarlo dels atachs que ab ensanyament se li han dirigit y que nosaltres catalanistas, no devém ni podém deixar passar sense 'l merescut correctiu. Un personatge dels que més ofensas li han inferit está políticament de cos present. No ataquém als morts, respectem-los, resem per ells, y que Deu en sa infinita misericordia 'ls hi perdoni 'l mal que han fet en aquesta vida. Parlém dels vius y dels vius que en lo Congrès dels diputats del Estat espanyol han tractat al catalanisme d'un modo que no correspon á personas d'educació refinada y que s'enorgulleixen d'ostentar la representació que se 'n diu nacional (*Lo delegat del Governador fa observacions en veu baixa al orador. Lo públich ab forts aplaudiments demana al orador que continuhi*). Y segueix lo senyor Roca: Pera concretar me dirigeixo al senyor (diguemli senyor) Romero y Robledo que es l'alcalde dels polítics centralistas y, que havent sigut ministre

ni ell podía arribar á més ni l'Estat podía arribar á menos. Aquell diputat, ab la poca aprensió que 'l caracteriza, s'ha atrevit á befar-se de nostra llengua, insultant gosserament als catalanistas essent aixís que ell y tota la tayfa que com ell pensa al parlar de Catalanisme deurían agenollarse y treures lo barret, perque 'l Catalanisme está compost d'un estol de gent honrada que desinteressadament treballa pera veure á sa Patria vivint una vida lliure, honrada, mentres que ells, á lo que 'n diuen patria la volen pera deshonrarla als ulls dels altres Estats civilisats.

Aquets insults y las frases de correcció dubtosa pronunciats en lo Congrès del Estat espanyol, foren motivats per haver sigut presentada una interpelació respecte á la legalitat ó ilegalitat de la propaganda de las Bases de Manresa. Com á redactor de *La Renaixensa*, vaig assistir, convocat per lo senyor Governador de la Provincia de Barcelona, á una reunió ahont nos comunicá dit senyor que s'havía alsat l'estat de guerra y que en la Provincia quedava tantsols la suspensió de garantías y que, per lo mateix, la premsa quedava sense censura previa, pero que no podía parlar de tal cosa y de tal altra. Jo li vaig preguntar si podíam defensar las Bases de Manresa, y, sense pensarhi gens, digué que sí. Aixó prova, catalanistas lleydatans, que vosaltres sou de pitjor condició que 'ls catalanistas de las altres provincias. Las conquistas democráticas de res serveixen perque torném á la edat mitjana ab sas lleys de castas. Lo que *todos los ciudadanos son iguales ante la ley*, no es pas veritat.

Que no probin los polítics centralistas de repetir massa la cansó de que las Bases son ilegals perque podría donarse 'l cas, ¡que Deu no ho vulga! de que quant més ilegals ells las trobessin, los catalanistas las trobessin insuficients. Sembla que 'ls de la *meseta central* tenen empenyo ab sos procediments d'arrossegarnos envèrs l'Àfrica, y nosaltres volém anar ab la Europa. No sé lo que passaría ¡Deu no ho vulga! si la estrebada dels uns y la dels altres fos massa forta.

Encare que 's decretés la ilegalitat de la propaganda de la nostra Constitució regional, aquest decret no donaría cap resultat práctic si no hi hagués un article disposant que á tots los catalanistas se 'ns arranqués lo cor y se 'ns buydés lo cap. Sols aixís s'evitaria la propaganda. Tenim obligació sagrada de treballar per nostra estimada Catalunya. Sempre havém treballat á la llum del sol. Fassi Deu que poguém continuar treballanthi.

Lo senyor Fiter

Lo president del Patronat de la Ensenyansa catalana D. Joseph Fiter é Inglés va dir: Jo no haig de tornar á repetir lo dret que tenim tots, apoyats en la legalitat y fermesa de nostras conviccions, á exposar y defensar públicament lo programa catalanista de Manresa. Dech aprofitar algunas paraulas aquí pronunciadas pera manifestar que si un polítich que tot ho te postís, desde 'l nas á la conciencia, ha insultat á Catalunya, es més de dordre que aquests insults se vegin escrits á diari en la premsa escrita per gent desagradada ab la terra que 'ls manté.

Lo motiu de parlar en nom de la societat que represento, es lo fondíssim convenciment que tinch de que la ensenyansa catalana ha de contribuir poderosíssimament al arrelament de la causa catalanista. Aquí á Lleyda cultivaren nostra llengua 'ls eminentes escriptors D. Joseph Roca y Florejachs y D. Francesch Pleyan de Porta en l'actual renaixement y que ja en lo sigle XVIII dictá lleys tant importants com las consignadas en lo Códich de Tortosa y las Ordenansas Municipals de Sant Quirse de Besora, en llengua que avuy se veu mortjada de dialecte per gent que desco-neix son valor y sa antiguetat.

Quan se curin los mals d'una ense-

nyansa castellana y mentidera que considera á D. Pelayo com á primer rey d' Espanya y llibres de geografia y geología que al parlar de nostra terra contenen inexactituts grandíssimas, quan aixó 's curi, repeteixo, lograrém la implantació de la autonomia que desitjém ensenyant al nostre jovent en la única llengua que entén, en que sent y en que pensa.

Lo senyor Permanyer

Acte seguit l' ex president de la *Unió Catalanista* D. Joan J. Permanyer va pronunciar las següents paraulas: Senyors: Si las Bases de la Assamblea de Manresa, en las que hem condensat d' una manera clara y senzilla, pero molt-precisa, las nostras aspiracions los catalanistas, son ilícitas y constituheixen un delicté, es un criminal lo qui are vos saluda y te la honra de dirigirvos la paraula; un gran criminal per la part directa que vaig pendre en sa formació, y lo que es pitjor, un criminal impenitent, perque are, com allavoras, penso que si l' Estat Espanyol está format per diversos territoris de historia, llegislació, costums, sentiments y fins preocupacions diferentas, es indubtable que sens perjudici de las atribucions que, abdicant-las de son propi dret, corresponguin al poder central, ha de tenir cada un d' aquestos territoris una organisació peculiar y propia.

Si, avuy com ahir y demá com avuy, penso y pensaré, malgrat tots los anatemas y persecucions, que sens perjudici, repeteixo, de la existencia d' un poder central, que no sols representi al Estat devant de las altras nacions, sino que cuydi d' armonisar los respectius interessos de las regions, cada una d' aquestas ha de tenir la plenitud de poders pera constituhirse, organisarse y cuydar de sa administració. En aquest concepte, Catalunya ha de tenir, en tot lo que no afecti al poder central, plenitud de soberania, aixó es, los poders llegislatiu, executiu y judicial pera cuydar de son régimen intern, tant en lo que 's refereix al dret públich en sas diferentas ramas, com al dret privat, perque aixís las lleys com totas las funcions del poder, tenen per objecte la satisfacció de las necessitats que experimenta 'l cos social y l' individu, y com aquestas necessitats únicament lo poble que las sent pot encertar en los medis de satisferralas, cada una de las regions, no sols ha de tenir lo poder pera dictar sas lleys y pera constituhirse, sino que ella, mitjansant una organisació propia y adecuada á sa manera de ser, es la que ha de cuydar de sa administració, tant la pública com la de justicia.

Aixó, senyors, precisament es lo que representan las Bases de Manresa pera la Constitució Regional Catalana, y aprofito aquesta ocasió pera vindicarnos del càrrech d' egoistas que se 'ns ha fet, suposant que nosaltres procuravam tant-sols lo nostre be, prescindin del de las altras regions d' Espanya. Si nosaltres en lo programa de Manresa hem establert tant-sols lo fonament sobre 'l que enteném ha de constituhirse Catalunya, no es per egoisme, sino molt al contrari, per lo respecte que 'ns mereix la llibertat de las demés regions, perque enteném que del mateix modo que tenim nosaltres lo dret d' organisarnos y constituhirnos y d' administrar los nostres interessos, tenen cada una d' ellas lo dret perfecte é igual al nostre pera constituhirse y organisarse y administrar los interessos seus del modo que millor los hi convingui.

Pero aixó que en síntesis be á ser lo programa de Manresa, no deu confondre's de cap manera ab la descentralisació, que no es més que un engany ab que 's vol distreure la nostra atenció y que en lo terreno de la práctica es una mentida. Es completament impossible l' autonomia administrativa sense l' autonomia política, perque 'ls tres poders á que avans m' he referit, que en teoria 's defineixen y 's presentan perfectament separats, en lo terreno de la apli-

cació 's compenetran de tal modo que no hi ha termes hábils pera participar del un sense participar de tots los altres.

Y en aquest concepte, nosaltres, essent llógichs, apart de la llengua, que no hi ha que defensarla perque cap poble, sense estraferse, pot usarne cap altre que no sia la seva, volém: Corts Catalanas pera dictar nostras lleys; Govern propi pera 'l régimen intern de Catalunya y que catalans siguin tots los funcionaris, aixís los empleats públichs com los que tinguin á son càrrech l' administració de justicia.

Pero si nosaltres som llógichs establiment lo principi y trayentne totas sas naturals consecuencias, llógichs també son los polítichs que 'ns governan al perseguirnos y vexarnos, perque la organisació regional que nosaltres proposem es l' enderrocament complet del régimen que avuy oprimeix y arruina indistintament totas las regions d' Espanya. Llógichs son ells, y llógichs son nosaltres, sense altre deferencia que la de que la llógica dels uns descansa en la arbitrariedad, y te per fonament la justicia y 'l dret la llógica dels altres.

Y 'ls principis del nostre Programa, fonamentats en la justicia, tenen avuy doble garantia de ser molt aviat implantats en la práctica, perque, si com no fa molt temps en un acte consemblant en aquest vaig tenir ocasió de fer observar la gran forsa que obtenian al ser propagats desde la càtedra sagrada, avuy la causa nostra ha sigut benehida, ja que, la maledicció que 'ns ha tirat lo personatge que sintetisa y personifica tots los vicis y totas las concupiscencias dels homes polítichs d' Espanya, ha de considerarse igual á las malediccions que dirigeixen als justos los condempnats que en son Infern tant bé 'ns descriu lo Dante.

Lo senyor Folguera

S' aixecá D. Manel Folguera, president de la *Unió Catalanista*, essent saludat ab una salva d' aplausos:

Lleydatans: Al terme som d' aquest grandios acte, quin esperit dech jo sintetisar. Aquesta es una manifestació de solidaritat y d' amor entre 'ls bons patricis que s' acoblan sota la bandera de la *Unió Catalanista*, y es ademés una elocuentíssima mostra del viu entusiasme que Lleyda y sa comarca senten per la sacratíssima empresa de la redempció de Catalunya, fi primordial y únich de la nostra *Unió*. La primera part no pot tenir major relleu: la gayrebé totalitat de las entitats adheridas á la *Unió* hi son aquí brillantment representadas, y moltas d' ellas, ab verdaders estats de sos socis més actius y significats, y las no presents en cos hi son presents en esperit, ab cartas y telégramas d' adhesió plens d' amor á nostra terra. Aixís havia de ser: á la provocació per part dels polítichs madrilenys, á la persecució per part dels elements oficials, lo catalanisme no havia pas de respondre ab agressivas insolencias, pero s' hi havia de respondre ab la serena entesa del qui te conciencia de sa vitalitat, sense posas de desafió, pero ab actitud digna y ben mesurada protesta, com la simbolizada en aquest acte.

Hem de dir clar que 'l Catalanisme ha vist ab grandíssima indignació las irritants disposicions persecutivas adoptadas contra 'ls nostres estimats companys d' aquesta provincia, germans nostres dintre la gran familia de *Unió Catalanista*, de quin arbre genealógich ne son ayrosas branca totas sas entitats adheridas. Las vexacions pels catalanistas de las comarcas lleydatanas han caygut com plom fos sobre 'l nostre cos; y aquí venim á estrenyer la abrasada més forta en lo moment del perill, y á oferirlosi nostre valiment y nostre coratge pera sa nobilíssima defensa. Pero venim á més encare, venim á dirli desde aquí, no precisament al Governador civil de Lleyda, sino al Govern Central que estira 'ls cordills desde Madrid, com estimém injust y arbitrari que s' emplehin procediments persecutius contra 'ls catalanis-

tas d' una provincia en distint grau y ab diferent carácter que als restants del Principat. Si 'ls Estatuts de las associacions catalanistas son viables y autorisables á Barcelona y á Girona y á Tarragona, també ho han de ser á Lleyda; si 'ls uns havém de viure y respirar ab relativa llibertat, també hi tenen dret los altres; si á ells los han de processar que 'ns processin á tots; que tots tenim la mateixa carnadura y 'l mateix amor á la terra catalana.

Pero encare havém de dir més aquí: hem de dir que á nosaltres se 'ns califica de separatistas en nostras *Bases de Manresa* y se 'ns acusa de provocar rencors contra lo restant d' Espanya. En primer lloch aixó no es veritat: las *Bases de Manresa* no representan pas un programa d' independencia, com se vos ha demostrat ja aquí; son, ben al contrari, la única fórmula que considerém representativa de la redempció de Catalunya dintre l' Estat espanyol. Consti, donchs, que son esperit es d' amor y fraternitat envers totas las regions espanyolas, al desitjarlas unidas pel llas de la natural conveniencia, sota la autoritat d' un Poder Central comú, suma y verdadera representació de totas ellas en una sola voluntat y acció. Y en segon lloch, cal denunciar que no som nosaltres los separatistas, sino que perillém de ser los separats, puig som nosaltres los qui havém de protestar, y jo li prego al senyor representant del Govern aquí present que aixís ho trasmeti, de las injurias frecuentíssimas que á nostra terra y á nostra llengua y á nostre carácter y á nostras aspiracions s' hi dirigeixen desde 'l Congrés dels diputats y desde la premsa de Madrid; injurias, algunas d' ellas, de marcadíssim sabor separatista com las del diari *El Imparcial* al pretendre divulgar l' odi del comers castellá y espanyol contra 'l treball y la producció de Catalunya. Aqueixos son los verdaders enemichs de la unitat d' Espanya. Y essentho ja ells prou, fora ben de dordre que 's declarés ilegal nostra propaganda pera enverinar sos nobilíssims propòsits, empenyent al poble catalá, mal de son grat, al fondo abím de la desesperació.

No hi vullguém pas arribar, companys: tinguém serenitat y prudencia; pero tinguém fortaleza y energia: nó la energia del agresor, sino la del agredit: nó la valentia del que galleja, sino la del que está disposat fins al sacrifici sense doblegarse, com lo roure altiu é inflexible que resisteix impavidament las tempestats y tramontanas, y al que sols pot ferir de mort lo llamp del Deu que 'l va crear. Tots units, agermanats de cos y d' ànima sota la bandera que enlayra ben alt la *Unió Catalanista*, tenim resistencia pera tot. Ab nostre esforç y ab l' alé potent y la embranzida ferma del poble catalá, que tant significativas mostrats d' adhesió nos ve donant arreu, y més cada dia, com ho proba aqueix vostre delirant entusiasme d' ara, podém ben assegurar que Catalunya será salva.

Lo senyor Folguera va donar lectura y explicació de las següents

Conclusions:

Primera. Haver vist ab satisfacció l' actitud adoptada en lo Congrés de Madrid pels diputats senyors en Joan Canellas, en Leonci Soler y March, en Raymond d' Abadal y en Francisco Pi y Margall, los quins, prescindint de sa respectiva significació personal y política, han defensat per un igual la legalitat de la propaganda de nostras Bases de Manresa, protestan contra las arbitrariedades de que han sigut víctimas alguns dels organismes de la *Unió Catalanista* per part de determinats elements oficials.

Segona. Pregonar ben alt que 'l Catalanisme referma y mantindrà, com ho ha fet fins are, son únich y exclusiu Programa vinculat en las Bases de la Constitució Regional Catalana aprobadas en la Assamblea de Manresa de 1892; fent constar que desitja poder seguirlo propagant dintre de la legalitat,

de la qual no sent cap necessitat d'apartàrsen pera perseguir la única regeneració possible de Catalunya dintre l'Estat espanyol. Ab tot, y per si algún dia l'ençegament dels polítichs centralistas arribés més enllà de lo rahanat y lo just, se sent obligat lo Catalanisme á declarar ja desde are que estima la justícia de sa causa molt per sobre de tots los anatemas que contra d' ell se poguessin fulminar, considerant sempre y á despit de tot, la reivindicació de la dignitat y dels drets de Catalunya com á aspiració nobilíssima que 'ls catalans tenen sacratíssim deber de portar á la pràctica.

Aquestas conclusions varen esser aprobadas per unanimitat en mitj de generals aplaudiments, essent també molt aplaudits en diferents passatjes tots los oradors que prengueren part en la sessió. Aquesta va acabar alsantse 'l públich en pes y cantant: *Los Segadors* ab tot lo respecte degut y ab tot l'entusiasme que era del cas. Al sortir del Teatro 's varen donar fórts crits de: ¡Visca Catalunya! ¡Visca la «Unió Catalanista»! y ¡Visca Lleyda!

DESPRÉS DEL MITING DE LLEYDA

ALS CATALANS

No cal que LA VEU DE TORTOSA fassi constar l'entusiasme que li ha produhit lo miting qu' acaba de celebrarse á Lleyda, puig prou vegades ha demostrat l'afecte que sent per tot lo que siga beneficiós á la causa de Catalunya y prou expontaneament vá publicar la seva adhesió envers l'Assamblea organizada pels nostres companys lleydats.

Lo catalanisme l'enténem aixís: franch valent y descidit; sense rencors ni rezel, sense orgull ni primacies.

Al sortir LA VEU DE TORTOSA al estadi de la premsa, cumplint com á bon catalá, va dir ben alt y clar com sentia y com pensava. Nostre periodich s' adherí de cop á la respectable *Unió Catalanista* y per la dignitat d' aqueixa distingida y volguda entitat, ha fet tot lo que podia en lo poch que pot fer nostre modest setmanari.

Avuy, per desgracia, si bé no han cambiat los procediments oficials del programa de Manresa pareix que 's torcen les voluntats y 's pretenguí rompre l'antich llas de germanor que deu unir á tots los que defensen una mateixa cosa, un mateix ideal, una noble aspiració, quals resultats han d' esser sempre los mateixos. Aixó es, treballar molt pera que, després de molts afans, poguessim ensenyar á la fas del mon nostra única aspiració que no ha sigut, ni deu ser, ni será altra que la de fer patria.

Desinteressadament en nostres primers números exposavem nostre sentiment envers la unió de tots los elements catalanistes y ab aquest fi cridárem, aleshores, l'atenció de la premsa catalana responent la major part d' aquesta ab millor patriotisme y sinceritat.

Repetim ara, lo que dihem allavors. *No som evolutius, no som intransigents; som tant sols fills de nostra aymada Catalunya y per ella anirém al sacrifici si les circumstancies nos hi porten.*

L'acte realizat per nostres estimats companys en lo teatre dels *Campos* de Lleyda, es una nova fulla d' or pera l'

historia catalana y un pergami honrosíssim pera la infatigable *Unió Catalanista*. Creyém que son exemple pot servir de nostra als ximplés que crehuen que l'*capritxo* y la *política* se poden imposar á un poble gran, qual única aspiració es la de pretender, ab noblesa, que escomens la justícia fent justícia y s' acabi lo regnat de la *justícia del favor*.

Prou s' ha pogut convencér d' aixó lo *terrorífich* governador de Lleyda. L'acte realizat no ha pogut resultar més esplendent y patriótic.

Una cosa sola 'ns condol; una cosa sola ha enfosquit la boniquesa de la festa. Sentim rabia al dirho, però no treballém á l'ombra y res tenim que amagar á ningú y molt menos quan los elements més eminentes del catalanisme han convertit sas rancunies en un bassal, y sense preocuparse que al remenarlo, desde 'l fons suraven sos antagonismes per tota la superfície.

La exclusió dels senyor Verdaguer y Cambó com á representants de *La Veu de Catalunya* y «Centre Nacional Catalá» se considera autoritaria y exclusivista y ha sigut mirada per tothom ab mostres de contrarietat; puig, fins ara, estavem acostumats á veurer que 'ls enemichs de Catalunya vivien lluny del Ebre y si per desgracia 'n brotava cap, dins del ambient de la nació catalana, era ho *polítich* ho *descastat*.

Si 'ls més dignes capitants del regionalisme, claven, abans d' hora, sas ungles al cos del catalanisme ¿qué farien en lo jorn de la victòria veritable? Tothom se pregunta aixó y aquestes consideracions fan que nostra idea santa se miri moltes vegades ab una fredor que glassa.

La prudencia observada fa temps per *La Veu de Catalunya* enforteix l'ánimo y encoratja més y més; l'ideal no pert en son mirall; però ab aqueixos odís y antagonismes sols se consegueix que molta gent recule de sa marxa progressiva y que, degut á n' aixó s' abandonen propòsits enlayrats de fundar Assaociacions, mitings y altres mitjos de propaganda activa.

Lo rezel es moltes vegades pitjor que la baixa del amich en l'element contrari. La situació d' un poble ferm, pert sa grandesa en la lluyta de divissions y 'l enemich, per feble que sia, fa de llop en la fábula dels cinch boues.

Perxó devant d' aquest perill convé que 'l catalanisme tinga una solució franca, puig val sempre més treballar baix la llum de la veritat, veyentse tothom les cares, que no lluytar ab lo misteri y dins d' un embolcallament d' hipocressia, més propia aquesta última de bruixots que de persones cultes y honrades.

S' hi ha esment, l' esment es preferible á tota lluyta sangnant. Però si la conducta del que treballa ab dignitat es

pels mateixos companys arrocegada, pera la patria, pera la historia y pera 'l pervindrer somniat, es millor que deixant detalls de civilitat s' óbriga la fulla del ver catalanisme y ensenyantla al poble se li digui al mateix poble:

¡O Tirys ó Troyans!

Jo no se quins dehuen esser los uns y quins los altres. Sols se que devant d' aquest embolich los catalans debém treballar pera matar aqueixes diferencies. *De home á home no hi va res* y com lo catalanisme no es cap partit polítich, nosaltres que per fortuna no havém d' estar á disposició de cap quefe, sinó in condicionalment agarrats á la senyera de nostra aymada patria, avans que 's deshonri la puresa del ideal de Catalunya, tots junts, forts y apretats y fent cas omís de dissencions més ó menos mal fundades dihem al poble la veritat y passant per damunt de tota mena d' *amors propis* portém lo carro de la patria pel camí que 'ns conduheixca al triomf y á la victoria.

Aixó es lo que 's deu fer avuy, ja que ab tan poca solta 's trehuen á la llum del mon miseris y rencors, dualismes repugnants, intransigencies mal enteses y deplorables successos que tan menys prehuen la dignitat de Catalunya.

Molt ens condol parlar aixís, molt hem meditat abans de donar aquest article á la publicitat, pero la profunda emoció que 'ns causen certes dissensions ens obliguen á no permanceixe muts y á treballar pera l' ofegament de tan tristes diferencies. La falta d' harmonia entre 'ls principals elements del catalanisme enfonzaria tota lluyta patriótica y tota idea de propaganda envers la causa catalana.

Miremse ab l' exemple dels polítichs quan se tracta de Catalunya: tots deixen sos rencors de *bandería* y 's converteixen en un feix ben apretat.

¡¡¡Catalans!!!...

¡Fora diferencies!

¡Fem patria!

Francesch Mestre y Noè.

Tortosa, Febrer, de 1900.

NOTA

Pera donar compte del important miting celebrat á Lleyda hem tingut que veure 'ns precisats á retirar varis articles, entre 'ls quals hi figura una llarga nota bibliográfica ocupantse del últim llibre del senyor Font y Sagué titolat *Sota Terra*.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumentje, dia 25, San Cesari.—Dilluns 26, Ntra. Sra. de Guadalupe de Méjich.—Dimars, 27, San Leandro.—Dimecres, 28, San Romá.—Dijous, 1.er de Mars, San Rossendo.—Divendres, 2, San Simplicí.—Disapte, 3, San Hemeteri.

Imp. de E. Cantero, San Blay. 34, Tortosa.

PRÓXIMAMENT SORTIRÁ

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

REVISTA DESENAL D' ARTS,
CIENCIAS, LITERATURA Y ACTUALITATS.

Compendrá 'l mohiment intelectual y polítich del mon enter, y en particular, de Catalunya, Valencia, Mallorca y Roselló.

Estará á l' altura de las millors Ilustracions extrangeras,